

አሣ ጎርጓሪ ዘንዶ አወጣ

ቀሲስ አስተርአየ ጽጌ

nigatuasteraye@gmail.com ግንቦት ፳፻፲ ዓ.ም

የዚህች ጦማር ዋና ዓላማ፡ “ያዲስ አበባው ሲኖዶስ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን ከቀሩት አጎት አብያተ ክርስቲያናት ተነጥላ ከሀያ በላይ ስህተት ሰርታለችና ትመርመር የሚል ክስና ወቀሳ አቀረበ” ብሎ ሀራ ዘተዋህዶ ባቀረበው ዜና፤ ግራ የተጋባችሁ ክርስቲያኖች፤ “በአጎት አብያተ ክርስቲያናት ሐዋርያዊ ትውፊት አንጻር እንዴት ትመለከተዋለህ” ብላችሁ ላቀረባችሁልኝ ጥያቄ ለመመለስ ነው።

ይህ የቀረበው ሀሳብ የሀራ ዘተዋህዶ ድረ ገጽ ፈጠራ ከሆነ፡ “አባት ሆይ ! እኔ በአንተ አንተ በእኔ እንዳለህ እነርሱም በእኛ አንድ ይሆኑ ዘንድ” (ዮሐ 17፡ 21) በሚለው ክርስቶሳዊ ቃል፤ አንድነታቸውን አጽንተው በኖሩት በአጎት አብያተ ክርስቲያናት ላይ እየዘመተ ነው ማለት ይቻላል። ምናልባትም ከጥንት ጀምሮ እነዚህን ጥንታዊያት አብያተ ክርስቲያናትን ለማጥፋት የሚታገሉት የሰባልዮስ ወይም የአርዮስ ተከታዮች ሊሆን ስለሚችል የአጎት አብያተ ክርስቲያናት አካላት በመተባበር አወቅንብህ ልንለው ይገባናል።

ሀራ ዘተዋህዶ እንዳለውም፤ ያዲስ አበባው ሲኖዶስ፤ በጥታዊት ኦርቶዶክሳዊት በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ላይ ይህን ክስ አቅርቦት ከሆነ፤ ያዲስ አበባው ሲኖዶስ፡ የግብጽን ቤተ ክርስቲያን የከሰሰባቸውን ነገሮች ለህዝብ ክርስቲያኑ ማስረጃ የማቅረብ ግዴታ ይኖርበታል።

ያም ሆነ ይህ ህዝብ ክርስቲያኑን ግራ የሚያጋባ ሀሳብ በሁለቱም ጥንታዊያት አብያተ ክርስቲያናት ላይ ሲሰራጭ ፤ ከህዝብ ጥያቄ እስኪመጣ በዝምታ ወይም በምሥጢር መያዝ የለበትም። ይህን የመሰለ ግራ የሚያጋባ ነገር ሲከሰት የአፊንታል አብያተ ክርስቲያናትን ትውፊት ባለቀቀ መንገድ የሊቃውንት ጉባዔ ለህዝብ ግልጽ ማድረግ ነበረበት። ባለማድረጉ አሁንም እንደ ቀደመው ዘልቆ ከኛ ላይ ደረሰ።

እኔ ዘንድ ሲደርስ አልሰማሁም አላየሁም ብዬ አልዋሸም። አያገባኝም አይመለከተኝም ብዬ ራሴን በማግለል ባእድ አላዳርግም። “በእናንተ ስላለ ተስፋችሁ ምክንያት ለሚጠይቋችሁ ሁሉ መልስ ሰጡ” (2ኛ3፡15) የምትለውን ሀዋርያዊት ትውፊት መሰረት በማድረግ፤ ከግል ጥቅምና ከብር ሳናነካካ፤ እውነቱን በመናገራችን የሚያስከትልብንን ነቀፋና ዘለፋ ሳንሸሽ ለሚቀርብልን ጥያቄ ሁሉ እንድንመልስ ከሊቃውንት አባቶቻችን የተረከብናት አደራ ታስገድደናለች። “ወቃለ እሉ አበው ናነብብ ወተስፋሆሙ ንሴፎ ወዛቲ ሃይማኖት እምነትን ወትምህርትን ወተስፋነ እንተ ባት ነህዩ ወባቲ ንመውት ወባቲ ንትነሳእ በፈቃዱ

ወበሥምረቱ ለአምላክነ” (ሃ አ 94:22) ከሚለው ምንባብ እየተነሱ ደጋግመው በአጽንኦ ያስተማሩንን መካድም ነው።

ይህም ማለት፡- አባቶቻችን እንድናስተምራት እንድንኖርባት እንድንሞትላትና እኛን ለሚከተሉ ልጆችም በቃላችን በግብራችን እንድናቀብላቸው በትልቅ ተስፋ አስተምረውናል። ለማስረከብ ብቻም ሳይሆን፤ ያለንበትን የመሰለ ግራ የሚያጋባ ዘመን ሲገጥም የተፈጠረውን መለያያት በመጠቀም የግል ጥቅም የሚፈልጉ ሰዎች በህዝቡ መካከል እየገቡ የተዋህዱን እምነት የሚያዛባ ስህተት በድፍረት እንዳይከቱ ለመከላከልም ጭምር ነው።

በሌላ በኩልም፡- ህዝብን ግራ የሚያጋባ ይህን የመሰለ ችግር ሲከሰት አስቸኳይና ትክክለኛ መልስ የሚሰጡ ሰዎች ባሉበት ቦታና ዘመን፤ የኔ ቢጤ ሁሉ ዝም እንድንል ከዚህ በታች የምጠቅሳቸው መምህሮቻችን አስተምረውናል።

ቴወዶስዮስ የሚባለው ኦርቶዶክሳዊው ሊቅ **“ወአነ አአምር ርቱዐ ከመ ኢይደሉ ህዝባዊ ይምህር መምህራነ ወእመ አኮስ ይመስል ከመ ነዳይ ዘይጸውእ ባዕለ ከመ ይብላእ ኀቤሁ፤ ከማሁ ሕጹጸ አዕምሮ አነ” (ሃ አ 83:26)** አለ። ይህም ማለትም፡- የስነ መለኮት፡ የስነ ጽሁፍና የቅኔ ምንጭ ስለሆነችው አሐቲ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ለመጻፍ ይቅርና። በሊቃውንቱ ፊት ቆሞ ውርድ ንባብ ለማንበብ መድፈር፤ ለራሱ ምንም የሚቀምሰው ሳይኖረው አቅሙን የማያውቅ ድሀ ብዙ ሀብት ያለውን ልጋብዝህ የሚል ሰው መምሰል ነው።

ቅዱስ ጳውሎስ **“እኔ የምጽፍላችሁ ስለ በደለው ወይም ስለተበደለው ሰው አይደለም። ነገር ግን ለእኛ ምን ያህል ታማኞች እንደ ሆናችሁ በእግዚአብሔር ፊት ራሳችሁን እንድታዩ ነው” (2 ኛ ቆሮ 7:12)** ብሎ እንደተናገረውም አወዛጋቢ ስተት ሲከሰት በቸልታ እንዳይታለፍ ያስገነዝባሉ። ይህም ማለት፡- በተበዳይና በበዳይ መካከል ህሊና ሚያሻክር ነገር ሲከሰት መግለጽ፤ የተበዳደሉ ወገኖች የተጎዳዱበትን ስህተት መርመረው የየራሳቸውን ህሊና ፈትሸው እንዲመዝኑና በእግዚአብሔር ፊት ነጻ ህሊና እንዲኖራቸው ተስፋ በማድረግ እንጅ የበዳይንና የተበዳይን ሰባዊ ባህርይ ለመንካት አይደለም።

ያብነቱ መምህሮቻችን በ4ኛው ክፍለ ዘመን የነበረውን ዮሐንስ የተባለው ሊቅ የተናገረውንም ይጠቅሳሉ። የሮም ባለስልጣናት አገሩን በወረሩበት ጊዜ፤ ለጥቅም የተሰለፈ ሽውከኛ ነገረ ሰሪ በዛ። ካህናቱ ጸሀፊዎች ሁሉ ለሮም መንግስት ስሜትና ፈቃድ እያታዘዙ ከእውነቱ እየሸሹ ሀሰት አራጋቢወች ሆኑ። ዮሐንስ እጅግ አዘነ። የራሱን ሀላፊነት ለመወጣት ተገደደና የሚቀጥለውን ተናገረ። **“ ንህነሰ ወሶበ ርኢናሆሙ ከመ ኢይስምኡ ቃለ መጻህፍት ወኢያስመሩ በጽድቅ ንቤሎሙ ። አኮ በፈቃድነ ዘመጸእነ ኀቤከሙ ወኢፈቀድነ ተዋስኦትከሙ አላ አገበርከሙነ አንትሙ በቃለ ንጉሥ ” ሃ አ 102:36** አለ። ይህም ማለት “ከእውነት የራቁ በግላዊ ፈቃድ ሥጋቸው እየተገፉ የገዢዎችን ፈቃድ በሚያሰራጩት

ንግግር፤ ከተወሀዱ ሃይማኖት ጋራ የተሳሰረችውን ስሜቴን ስለቀሰቀሰብኝ እንጅ ለግል ጥቅምና ክብር ወይም እሰጥ አገባ በሚል ስሜት ተገፍቼ አይደለም”

ይህን የመሰሉ ግራ የሚያጋቡ ነገሮች በቤተ ክርስቲያን ተከሰተው፤ ክርስቲያኖች ግልጽ እንዲሆንላቸው ሲጠይቁ በዝምታ፡ በግዴለሽነትና በምናገባኝ ስሜት ማለፍ ክህደት ነው። እውነቱን የሚመሰክሩ ካሉ ለነሱ ቅድሜያ አለመስጠም ድፍረት ነው። እውነቱን በመናገር የሚያስከትለውን ፈተና ፈርቶ መሸሸም ከክርስትና ተልእኮ ውጭ ነው። በዚህ መንፈስ በመመራት ለጦማሯ መነሻ የሆነውን በሀራ ዘተዋህዶ የቀረበውን ከዚህ በታች አቅርቤ መልሱን ለመመለስ ወደ ዝርዝር ሀተታየ እገባለሁ

ከሐራ ዘተዋህዶ የተወሰደው ሙሉ ሀሳብ

ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ማትያስ እና ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎድሮስ፤

“የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ከግብጽ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ጋራ ያላትን የሃይማኖት አንድነት ልትመረምር ነው” May 14, 2017

በክርስትናው የነገረ መለኰት እና የምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ፤ ከግብጽ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ጋራ፤ የቆየ የታሪክ ግንኙነትና የዶግማ አንድነት ያላት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፤ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በሁለቱ እንትማማች አብያተ ክርስቲያናት መካከል መታየት ጀምሯል የሚባለው የትምህርተ ሃይማኖት ልዩነት እንዲመረመር፤ የቅዱስ ሲኖዶስ ምልአተ ጉባኤ አዘዘ።

የሰብሰበው ምንጮች እንደተናገሩት፤ ምልአተ ጉባኤው ትእዛዙን የሰጠው፤ ምሥጢረ ጥምቀትን በተመለከተ፤ የግብጽ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያንና የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን፤ ሚያዝያ 20 ቀን 2009 ዓ.ም.፤ በካይሮ የተፈራረሙትን የጋራ ስምምነት የቅርብ መነሻ በማድረግ በተካሄደ ውይይት ነው፡፡

የካቶሊኩ ፖፕ ፍራንሲስ በቅርቡ ግብጽን በጎበኙበት ወቅት፤ ከኮፕቱ ቤተ ክርስቲያን ፖፕና የእስክንድርያ ፓትርያርክ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ታዎድሮስ ጋራ የተወያዩ ሲሆን፤ ከተፈራረሙት ባለ12 አንቀጾች የጋራ ስምምነት ውስጥ፤ አንዱ የሌላውን ምእመን ጥምቀት ላለመድገም የተሰማሙበት አቋም(*sharedptism*) እንደሚገኝበት ገልጿል፡፡

በሁለቱ አብያተ ክርስቲያናት፤ የሥርዓተ ጥምቀቱ አፈጻጸምና የሃይማኖት ምስክርነቱ፤ መሠረታዊ ልዩነት እንዳለው የገለጹ ምንጮች፤ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን አካሄድ፤ የነገረ መለኰትና የምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን አንድነት ባላቸውና አሪየንታል ተብለው በሚታወቁት፤ የኢትዮጵያ፤ የሶርያ፤ የአርመንና የሕንድ እኅትማማች አብያተ ክርስቲያናት ቅዱስ ሲኖዶሶች ያልተመከረበት እንደሆነ አስረድተዋል፡፡

በሥርዓተ ጥምቀት ላይ የሚፈጠረው ልዩነት፤ በሌሎቹ የምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ በሚኖረው አንድነት ላይ ተጽዕኖ እንዳለው ምንጮቹ ጠቅሰው፡፡ በሥርዓተ ቀርባን፤ ከጥንተ አብሶ አንጻር የድንግል ማርያም ቅድስና፤ የካህናቱ ሥነ ምግባር (ሲጋራ ማጤስ)፤ የመሳሰሉት ካይ ያህል ልዩነቶች በውይይቱ ወቅት እንደተነሡና ከቀደሙት ታላላቅ አባቶች አስተምህሮ ጋራ ያላቸው መጣጣም ጥያቄ ማሥነሳቱን አመልክተዋል፡፡

ቅዱስ ሲኖዶሱ በየጊዜው በሚያካሂደው ስብሰባ፤ ከሌሎች አብያተ ክርስቲያናት ጋራ በትብብር መሥራቱ እንዲጠናከር፤ በተለይም ከግብጽ ኮፕቱ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ጋራ ለቆየው ግንኙነት ትኩረት እንዲሰጠው ቢያሳስብም፤ በትምህርተ ሃይማኖት ረገድ ከጊዜ ወደ ጊዜ ከሚታዩት ተናጠላዊ አካሄዶች አንጻር ዶግማዊና ቀኖናዊ አንድነቱ እንዲመረመር ስምምነት ተደርሶበታል፤ የሊቃውንት ጉባኤውም፤ ልዩነቶቹን አጥንቶ ለቀጣዩ ዓመት የጥቅምት ምልአተ ጉባኤ እንዲያቀርብ መወሰኑን አስታውቀዋል፡፡

ኮፕቶች፤ የጥንቶቹን ደጋግ አባቶች አስተምህሮ ጠብቆ በመሔድ በኩል ችግር እየታየባቸው ነው፡፡ እመቤታችን ጥንተ አብሶ አለባት፤ ይላሉ፤ ከካቶሊኮች ጋራ “ጥምቀትን አንደግምም” ብለው አንዱ ያጠመቀውን ሌላው ላለማጥመቅ ተስማምተዋል፤ የእነቅዱስ አትናቴዎስንና የእነቅዱስ ዲዮስቆሮስን ውግዘት ወዴት አድርገውት ነው?... ቅዱስ ቀርባንም ከዚህ ጋራ ተያይዞ የሚታይ ነው፤ ተረፈ መሥዋዕቱን አውጥተው ለሕዝብ ያድሉታል፤ በመንገድ ይሸጡታል፤ በወውደ ምሕረት ሲጋራ የሚያጤስ ጳጳሳትን አይተናል፤ ይኼን ፈቅደዋል፤ የመዝሙር ሥርዓታቸው እንደ ፕሮቴስታንቶች በባንድ ነው፤ የኮፕቱ ቤተ ክርስቲያን ወዴት ነው እያመራች ያለችው? የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በእነኸን መሰል ዶግማዊና ቀኖናዊ ልዩነቶች ላይ የተጠና አቋም መያዝ አለባት፡፡ የልዩነት ነጥቦቹ፤ በታመነባቸው የሊቃውንት ኮሚቴና በቋሚ ሲኖዶሱ የቅርብ ክትትል ተጠንተው ለቅዱስ ሲኖዶሱ ውሳኔ ሊቀርብ ይገባል፡፡

በተያያዘ ዜና፤ ምልአተ ጉባኤው፤ ግብጻውያን በፍትሐ ነገሥት ፍትሕ መንፈሳዊ በጣልቃ(ሥርዋጽ) የጨመሩት ነው የተባለው አንቀጽ፤ በቀጣይ የመጽሐፉ ኅትመቶች እንዲቀር መወሰኑ ተገልጿል፡፡ “ኢትዮጵያውያን ከሊቃውንቶቻቸው ጳጳስ አይሾሙ” የሚለው ሥርዋጽ፤ በግብጾች እንደሚነገረው፤ በኒቂያ ጉባኤ 42ኛ አንቀጽ ያልተወሰነ፤ የነጻነትን ክብር የሚቀንስ ዘረኛና ሐሰተኛ ቀኖና (*pseudo canon*) ነው፤ ተብሏል፡፡

በአራተኛው ክፍለ ዘመን፤ በቤተ ክርስቲያኒቱ ጥያቄና ፈቃድ በግብጽ ከተሾመው ቅዱስ ፍሬምናጦስ በኋላ እስከ 1951 ዓ.ም. ይሾሙ የነበሩት ጳጳሳት ግብጻውያን እንደነበሩ ያስታወሱት ምንጮቹ፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንን ከሥራቸው ለማድረግና ጳጳሳትን በሾሙ ቁጥር የኢትዮጵያ ነገሥታት የሚልኩላቸው የወርቅ የብር የዕንቁና የአልማዝ ገጸ በረከት እንዳይቀርባቸው፤ ከአገራቸው ከሊፋዎችና ሡልጣኖች ጋራ መክረው ያስገቡት መኾኑን አስገንዝበዋል፡፡ ቤተ ክርስቲያኒቱ ከራሷ ልጆች የራሷን ፓትርያርክና ጳጳሳት መሾም ከጀመረች ግማሽ ምእት ዓመት በመቆጠሩና አንቀጹም ሐሰተኛ ቀኖና በመኾኑ፤ በቀጣይ ኅትመቶች እንዲቀር ቅዱስ ሲኖዶሱ ወስኗል፡፡

ከዚህ ሥርዋጽ ጋራ በተመሳሳይ፤ የስንክሳር ሚያዝያ 10 ቀን ንባብ አብሮ ታይቷል፡፡ ጉዳዩ፤ በመንበረ ፕትርክና ራስን የመቻል ጥያቄ ባፈለቀው በቅዱስ ንጉሥ ሐርቤና በጊዜው ግብጻዊ ጳጳስ አባ ሚካኤል

የተፈጠረውን ጠብ መነሻ ያደረገ ነው። ቅዱስ ንጉሥ ሐርቤ፣ የኢትዮጵያን ስፋት የሕዝቡን ብዛት በማየት፣ ሰባት ኢትዮጵያውያንን ኤጲስ ቆጶሳት እንዲሾሙ፣ የጊዜውን ግብጻዊ ጳጳስ አቡነ ሚካኤልንና ሊቀ ጳጳሱን አባ ገብርኤልን ደጋግሞ ጠይቋል።

“ኢትዮጵያውያንን ኤጲስ ቆጶሳት ይሹሙልኝ” ማለቱን እንደ ኃጢአት፣ የግብጹን ሊቀ ጳጳስ አባ ገብርኤልን እንደ ገባሬ ተአምር በመቁጠር ስሙን እንኳ ሳይጠራ፡- “ንጉሡ፣ ኢትዮጵያውያንን ኤጲስ ቆጶሳት እንዲሾሙ በመጠየቅ እግዚአብሔር ተቆጥቶ በአገሩ በኢትዮጵያ ላይ መቅሠፍት አወረደበት፤” ይላል። በዘመኑ የወረደውን ድርቅና በሽታ በመጥቀስ፡ እግዚአብሔር እንዲኸ ዓይነቱን የተቀደሰ ሐሳብ ይባርካል እንጂ በዚኸ የማይቆጣ መኾኑን፣ ምልአተ ጉባኤው፣ ይህም ንባብ ከስንክሳሩ ቀጣይ ኅትመቶች እንዲወጣ ወስኗል።

በዚህ ዘመን ያለው ሲኖዶስ "የተናጠል ስራ ሰርታለችና ትመርመር" የሚል በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ላይ ያቀረበውን ክስና ወቀሳ ሐራ ዘተዋህዶ ከዚህ በላይ ባቀረበው ሀሳብ ግራ የተጋባችሁ ክርስቲያኖች፤ “በአካት አብያተ ክርስቲያናት ሐዋርያዊ ትውፊት አንጻር እንዴት ትመለከተዋለህ” ብላችሁ ላቀረባችሁልኝ ጥያቄ ከዚህ በታች በዘረዘርኳቸው አናቅጽ መመለስ እሞክራለሁ።

1 የእስክንድርያ ፓትርያርክና የሮማው ፖፓ ተፈራረሙ።

2ኛ በጥንተ አብሶ አንጻር

ሀ. ከአምስቱ አካት አብየተ ክርስቲያናት አንዱ በተናጠል የማትወስናቸው

ለ. ከአምስቱ አካት አብየተ ክርስቲያናት አንዱ በተናጠል የማትወስናቸው

ሐ. አራት ገጸ ምንባባት

መ. አምስት ኢትዮጵያውያን ሊቃውንት በቅኔዎቻቸው የሰጡት ምስክርነት

ሠ . ዶክተር አክሊሉ የሰጡት ምስክርነት

3ኛ. የካህናት ምግባር

4ኛ. ተረፈ መስዋዕት

5ኛ. ይመርመር

1ኛ የእስክንድርያው ፓትርያርክና የሮማው ፖፓ አንዱ የሌላውን ምእመን ጥምቀት ላለመድግም (shared baptism) ተስማምተው ተፈራረሙ።

ይህች አረፍተ ነገር የአርቶዶክስ ሃይማኖት መሰረት የሆኑትን ምሥጢረ ስላሴንና የጥምቀቱን ስርአት አካታ የያዘች ናት። ከጥንታዊት ሮማዊት ቤተ ክርስቲያን ጋር ስላሴ አንድም ሶስትም ናቸው በሚለው በምሥጢረ ሥላሴ ብንስማማም፤ ወደ ውስጥ ስንገባ የኛ ቤተ ክርስቲያን ክርስቶስ **“ዘሰረጽ እምአብ”** (ዮሐ 16፡) ብሎ የተናገረውን ስትከተል፤ የሮማ ቤተ ክርስቲያን ግን **“ዘሰረጽ እም አብ ወወልድ”** በማለቷ እንለያታለን።

ጥምቀትን በተመለከተ ከሮማ ካቶሊክ ጋር ስለሚኖረን ርቀትም ይሁን ቅርበት ከጥንታውያን ሊቃውንት አንዱ ግራጌታ ወልደ ኢየሱስ የተባሉ ሊቅ፡-

“አይሁድ ግዙራነ አፍአ መቅድመ ኩሉ ግዝሩ እከዮ ለልብክሙ” ብለው የጀመሩትን

.....

“ቦኑ ታበውሑኑ ከመ ንንግርክሙ”

በእንተ ማርቆስ ወንጌላዊ ርእሰ አበዊነ ዘቀዲሙ

ባህቱ አሐተ ነገረ እሴአለክሙ

እመ ትክሉ ተዋሥኦ እምአይቴ ጥምቀትክሙ” (ገጽ 242) ብለው በደመደሙት መወድሳቸው አነጋጋሪ እንደሆነ ነግረውናል። ይሁን እንጂ መንግስት ህዝብ ክርስቲያኑን በመግደል በማሰርና በማሳደድ ላይ ሳለ ይህን የመሳሰሉ ነገሮችን ለህዝብ ማቅረብ መንግስት የሚፈጽመውን ደባ እንዳናያቸው ለመጋረድ ሆን ተብሎ የቀረበልን ይመስላል።

ሆኖም የግብጹ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክና የሮማው ካቶሊክ ፓፓ (*shared baptism*) በሚል እንዳልተነጋገሩና፤ በዚህ ጉዳይ እንዳልተፈራረሙ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን ገልጿለች። “Baptism declaration is only ‘documentation for the Pope’s visit’ ነው ብላለች። (*shared baptism*) በሚለው ተስማምተው ቢፈራረሙ ኖሮ፤ በምስጢረ ስላሴ ስለምንለያይ ያነጋግር ነበር። ሆኖም “it did not add any new religious concepts” በማለቷ ከጥንቱ አልጨመረችም አልቀነሰችም። የተፈራረሙት “sought not to repeat baptism” በሚል ነው” በማለት የግብጽ ቤተ ክርስቲያን ማንም ሳይጠቃት ለህዝቧ ማወቅ ለሚፈልግ ግልጽ አድርጋለች። አሁን ሽክሙ ያለው ይመርመር እያለ የስሞታ ዋይታ ባቀረበው ባዲስ አበባው ሲኖዶስ ላይ ነው።

የተፈራረሙትንም **“ሌላው በጣለው መሰረት ላይ እንዳልገባ ብየ ክርስቶስ ባልተጠራበት ስፍራ ወንጌልን መስበክ የዝወትር ምኞቴ ነው”** (ሮሜ 10፡20)። ሲል ቅዱስ ጳውሎስ በተናገረው ብንመለከተው፤ ከሐዋርያዊ ትውፊት ያፈነገጠ አይደለም።

ክርስትና ያልተሰበከበት ብዙ አገር እያለ፤ በተሰበከበት አገር ሄዶ በህዝቡ እለታዊ ጥቅም እየገቡ፤ በአርቶዶክስ የተጠመቀውን ወደ ካቶሊክ በመቀልመም የራስን አድማስ ለማስፋት ላለመሞከር መፈራረማቸው ተገቢነቱ አጠያያቂ አይደለም።

ነጋዴ ሲገናኝ የሚነጋገረው ስለትርፉ፤ ገበሬ ስለምርቱ፤ የፖለቲካ ሰዎችም ከአቻወቻቸው ጋራ ሲነጋገሩ የየራሳቸውን ጥቅም ባማይጎዳ ይልቁንም በሚጠቅም ስምምነት መፈራረማቸው አጠያያቂ እንዳልሆነ፤ የሮማው ፓፓና የግብጹ ፓትርያርክም በተገናኙባት አጋጣሚ ስለሃይይማኖታቸውና ስለ ሰው ልጅ ሁለንተና ተነጋግረው ወደፊት በሰፊው ለመነጋገር በር ከፋች ስምምነት መፈራረማቸው ከሁለቱም የሚጠበቅ ሐዋርያዊ ትውፊት ፈጽመዋልና የሚደገፍ ነው። ሆኖም፤ ያዲስ አበባው ሲኖዶስ በሮማው ፓፓና በግብጹ ፓትርያርክ የተደረገው መፈራረም ይመርመር ብሎ የሰነዘረው አስደንጋጭ ትእዛዝ፤ በራሱ በኢትዮጵያው ሲኖዶስ ላይ ትልቅ ጥያቄ አስነስቷል።

ያዲስ አበባው ሲኖዶስ የግብጹን ቤተ ክርስቲያንን ባላደረገችው ነገር ከመውቀስ ይልቅ፤ በኢትዮጵያ ያለችው የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን፤ ስትወገዝበት የነበረችበትን የቅዱስ ዲዮስቆሮስን ቅዳሴ፤ የቅዱስ ያፌድን ማህሌት ከቤተ ክርስቲያናችን በመውሰድና ሰው ሰራሽና ተፈጥሮ ባስከተለው ቀዳዳ እየገባች ህዝቡን ወደ ራሷ መጎተቷን እንድታቆሙ **”ሌላው በጣለው መሰረት ላይ እንዳልገባ ብየ ክርስቶስ ባልተጠራበት ስፍራ ወንጌልን መስበክ የዝወትር ምኞቴ ነው ” (ሮሜ 10:20)።** ሲል ቅዱስ ጳውሎስ የተናገረውን ሐዋርያዊ ትውፊት ተከትለው ለምን አልተፈራረሙም ?

በፊታቸው የሚፈሰው ደም አፈር እንዳይነካቸው ለክብራቸው የተነጠፈላቸው ስጋጃ፤ የሚሰሙት የህዝብ ልቅሶ ሰቆቃውና ዋይታ ለክብራቸው የሚዘመርላቸው የሚመስላቸው ናቸው ባትሉኝም፤ ለአባይ ግድብ ሲባል የወያኔ መንግስት ባዘጋጀው የፖለቲካ ቀመር ወደ ግብጽ ከመሄድ፤ በእምነታቸው ምክንያት ስለተገደሉት ወገኖቻቸው በሀዘን ያሉትን ግብጾችን ለማጽናናትና ሀዘናቸውን ለመካፈል በቦታው ቀድሞ መገኘት ከሮማው ፓፓ ይልቅ ከእኛ ይጠበቅ አልነበረም ?

ይህን የምለው፡- ለፖለቲካ ሽፋን ልብን ከማማለል በራቀና በእርግጥ ለህዝብ በሚጠቅም መንገድ ስለ አባይ ግድብ ለመነጋገር ወደ ግብጽ መሄድ ተገቢ አይደለም ብየ አይደለም። የሮማው ፓፓና የግብጹ ፓትርያርክ የተገናኙባትን አጋጣሚ በመጠቀም ወደፊት ለሚደረግ ውይይት በር ከፋች ስምምነት እንደተፈራረሙ፤ የኢትዮጵያው ፓትርያርክም ለአባይ ግድብ ወደ ግብጽ በሄዱ ጊዜ፤ ከሃያ በላይ አሉ ከተባሉት ስህተቶች አንዱን ለምን አላነሱ ? ለምን ዛሬ ተነሳ ? **“አሣ ጎርጓሬ ዘንዶ አወጣ”** የሚባለው ይህን ለመሰለ ነገር ይመስለኛል። ወደ 2ኛው አንቀጽ እሻገራለሁ።

2ኛ፡-“ከጥንተ አብሶ አንጻር የድንግል ማርያም ቅድስና፤ የመሳሰሉት ኻያ ያህል ልዩነቶች በውይይቱ ወቅት እንደተነሡና ከቀደሙት ታላላቅ አባቶች አስተምህሮ ጋራ ያላቸው መጣጣም ጥያቄ አስነስቷል” ብሏል።

“ከጥንተ አብሶ አንጻር የድንግል ማርያም ቅድስና ከዚህ ቀደም ተነስቶ ሐዋርያዊ ትውፊቱን በጠበቀ መንገድ ተመርምሮ ለኢትዮጵያ ሲኖዶስና ለሊቃውንት ጉባዔ ቀርቦ ሳለ

ለከፋፋይ ፖለቲካቸው ሲሉ አፍነው ያዙት ። የግል ጥቅም የሚፈልጉ ከሲኖዶሶ እና ከሊቃውንት ጉባዔ ውጭ ያሉ ሰዎች፤ የሚመለከተው አካል እንዲወስን ከመገፋፋት ይልቅ መሰዳደቢያና መከፋፍያ ስላደረጉት፤ ሀዋርያዊት ትውፊትን በመከተል ለአሐት ቤተ ክርስቲያን ቀርቦ ያለቀ መነሳት የሌበት ጉዳይ ነበር።

”ወናሁ ይእዜ ሀለወክሙ በአምጣነ አርድእት። ። እስመ ዘልፈ ትሰምኡ ቃለ ትምህርት ወኮንክሙ ዘከመ ኢሰምአ ግሙራ። ወእመቦ ዘተስእለክሙ እምስእንክሙ አውስአቶ ዘእንበለ ኅዳጣን እምውስቴትክሙ። ወዘከመዝሰ ዓቢይ ሀጉል ውእቱ።” እንዳለው ሊቁ ማለትም፡-ዘወትር የሚነገረውን ሰምታችሁ የተረዳችሁ ትመስላላችሁ። ዛሬ ተመልሳችሁ ፊደል ቆጣሪወች ሆናችሁ። ጠለቅ ያለ መልስ የሚጠይቅ ነገር ሲነሳ ቀጥ ያለ መልስ መስጠት አልቻላችሁም። በምታሰሙት ጫጫታችሁ ህዝቡን ግራ ከማጋባትና በመካከላችሁ ያሉትን አዋቂወች ማፈናችሁን ትታችሁ መልስ መስጠ ለሚችሉት በሙያው ለደከሙ ሰዎች ልቀቁ። በዚህ ሁኔታችሁ የምትቀጥሉ ከሆነ ግን ጥፋታችሁ እጅግ ይከብዳል”

“የገብያ ግርግር ለቀጣፊ በጀው” እንዲሉ፤ አኅት አብያተ ክርስቲያናት በተናጠል ስለማያደርጓቸውና፤ ስለሚያደርጓቸው ነገሮች ያልተረዱ ሰዎች ቤተ ክርስቲያናችንን ከአርቶዶክስነቷ የሚያወጣ መንገድ እየፈጠሩ የእርስ በርስ መዘላለፊያና፤ የሚጠሉትን ማጥቂያ አደረጉት። ከዚህ በታች እንደተገለጸው ጥንታዊቷ ቤተ ክርስቲያናችን ወደ ምትነጻጸርባቸውና ወደምትለካካባቸው ወደ አኅት አብያተ ክርስቲያናት የከንሳስ መድኃኔዓለም ቤተ ክርስቲያን አቀረበችው። አሁን ደግሞ እንደገና ተቀስቅሶ ጥያቄ በማስነሳቱ ቤተ ክርስቲያናችን ከአኅት አብያተ ክርስቲያናት ተነጥላ የማትወስናቸውንና የምትወስናቸውን በሀና በለ ከፍየ ከዚህ በታች እንደሚከተለው ለማቅረብ እሞክራለሁ።

ሀ . ከአምስቱ አኅት አብያተ ክርስቲያናት አንዷ በተናጠል የማትወስናቸው

አፊንታል አብያተ ክርስቲያናት አኅት የሚባሉበት ምክንያት በማይለያዩባቸው በተናጠል በማያደርጓቸው ጉዳዮች ነው። በሰላሴ፤ በክርስቶስ፤ በእመቤታችን፤ በመላእክት፤ በጻድቃንና በሰማእታት፤ በስርአተ ክህነት፤ በምንኩስና እና በስርአተ ገዳም ላይ ያላቸው እምነት ነው። አሐት የምታደርጋቸውም አውቀው በድፍረት፤ ሳያውቁ በስህተት በማይቀንሱላትና በማይጨምሩባት በሐዋርያዊት ትውፊት ነው ።

ቅዱስ ጳውሎስ “ኢንተሀብል ናጥብፅ ነህሊ ርእሰነ ለሊነ ከመ እለ ይንእዱ ርእሶሙ በዘአመከሩ ወአየኑ ለሊሆሙ ወኢያእመሩ ፍካሬሁ ዘለሊሆሙ ይነብቡ. . ዘንበለ መስፈርት”

(ቆሮ 2ኛ ቆሮ 10፡12_14) እንዳለው፡-ይህም ማለት፡- የራሳቸውን መንፈስ እየተከተሉ በራሳቸው ስሜት ራሳቸው በሰሩት መስፈርት አንደሚመሩት አይደለንም። በራሳቸው ህሊና ብቻ የሚመሩ ራሳቸውን ከራሳቸው ጋራ እያነጻጸሩ አያስተውሉም”

አኅት አብያተ ክርስቲያናት በተራራቀ አገር ሲኖሩ አንዷ በተናጠል በስላሴ በክርስቶስ በእመቤታችን በመላእክት በጻድቃንና በሰማእታት በስርአተ ክህነት ምንኩስናና ስርአተ ገዳም ላይ አትጨምርም አትቀንስም። “ተናጸሩ በበይናቲክሙ አሐዱ ምስለ ካልው እምውስተ ህዝብክሙ በአበይኖ. . . . እለ በአፍኦ ይትኳነኑ”(አ ቅ ፲ 216፡ ቁ 8) እንዳለው አትናቴዎስ፤ መንፈሳውያን አገልጋዮች በያሉበት አገር ከመንግስት ወይም ከሌላ በሚደርስባቸው ተጽእኖ ተልእኳቸውን እንዳይስቱ ለቅድስና ለስነ ምግባር ጥራት እርስ በርስ ይጠባበቃሉ። የአምስቱ አኅት አብያተ ክርስቲያናት ሊቃውንቶቻቸው ደግሞ በያሉበት ሆነው በራሳቸው እና ከነሱ ባላንዲ ከሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያንም ሆነ ከሌላ የተለየ ነገር እንዳይገባቸው በተረከቧት ሀዋርያዊት ትውፊት ይለካሉ።

የአንጾኪያው ሳዊሮስ የተባለው አርቶዶክሳዊው ሊቅ የሀዋርያውን ትውፊት መሰረት አድርጎ “**ሕሊናነ ባህቲቶ ከመ ኢይትፈጸም ላዕሌነ ቃለ ትንቢት ዘይብል በገስጾ አላ ምሌ ሎሙ ለእለ ይረስቶ ርእሶሙ ባህቲቶሙ ጠቢባነ ፡ አላ እንተሉ እምነተ አቢዊነ ቅዱሳን መምህራነ ቤተ ክርስቲያን እስመ ኩሎሙ ይትአመኑ በመድኃኒነ ከመ ውእቱ ተወክፈ ሥጋ እምህላዌነ (ሃይ 85፡5) በሚለው ትምህርቱ** አኅት አብያተ ክርስቲያናትን ከላይ በተገለጹት እምነትና ትምህርት ላይ አንዳች ነገር በተናጠል ሳይጨምሩ ሳይቀንሱ ይመዛዘናሉ ይጠባበቃሉ። በተናጠል ወደ ሚያደርጋቸውና ወደ ማይመዛዘኑባቸው ነገሮች እሻገራለሁ።

ለ. ከአምስቱ አኅት አብያተ ክርስቲያናት አንዷ በተናጠል የምታደርጋቸው

በተዋህዶ ሃይማኖት ከማይመስሏቸው ካካባቢያቸው ህዝብ ጋራ ሲኖሩ፤ መሰረታዊ የተዋህዶ ክርስናቸውን የሚያፋልስ ነገር ሰርጎ እንዳይገባቸው እየተጠነቀቁ፤ በባህል የሚጠቃለሉ ነገሮች እንደ ምግብ ልብስ ቋንቋና የሚኖሩባቸው መልክአ ምድር በሚፈጥራቸው ተለዋዋጭ ፖለቲካ በመሳሰሉ ጉዳዮች አይተባበሩም። በነዚህ ጉዳዮች ከእርስ በርስ ይገለላሉ።

የቤርስቲያናቸውን ሁለንተና ያላጠኑ ክርስቲያኖች፤ ዘሎ የገባውን ለረዥም ጊዜ ደጋግመው ከሰሙትና የቤተ ክርስቲያኒቱ ሊቃውንት ጉባዔ ወዲያውኑ ካላስተካከለው ህዝቡ ይቀበለዋል። በነገረ መለኮቱ ጠልቀው ከገቡ ጥቂት ሰዎች በቀር፤ ለንስህ ለጥምቀትና ለቁርባን ከሚያበቃው ትምህርት ርቀው የነገረ መለኮቱን ጥልቀት በማይረዱት በብዙሀኑ አገልጋዮች ህሊና ሰርጾ ከገባና ከህዝብ ጋራ አብረው ከቆሙ የገባውን የስህተት ትምህርት ማረም ያስቸግራል። ህዝቡን በሊቃውንቱ ላይ ያነሳሱታል። እንዲያውም ለሊቃውንቱ ህልውና አስጊ ሁኔታ ይፈጠራል።

በገጽ ተሰማርተው እለታዊ አገልግሎት ለህዝቡ በመስጠት ላይ ያሉ ብዙዎች ነገረ መለኮቱን ጠልቀው ባይረዱትም መንፈሳውያን ከሆኑ እና ከግል ክብርና ጥቅም የራቁ ከሆኑ፤ ለጊዜው መስሏቸው የሰሙትን መልቀቅ ቢከብዳቸውም፤ የሊቃውንት ጉባዔ የሚወስነውን

ይጠብቃሉ እንጅ፤ ችግር ያስነሳውን ጉዳይ ደፍረው ወደ ህዝብ አያቀርቡትም። የሊቃውንቱ ጉባዔ ጉዳዩ ከቀረበለት በኋላ፤ ባንዳንድ ምክንያት ውሳኔ መስጠት ከተሳነውና ከዘገየ፤ እኛን እንደገጠመን ማለት ነው፤ ወደ አጎት አብያተ ክርስቲያናት ቀርቦ ውሳኔ እንዲሰጥበት ከመገፋፋት አልፈው እርስ በርስ ሊወነጃጅሉበት፤ ሊካሰሱበትና ሊወቃቀሱበት አይገባም ብለው መምህሮቻችን አስተምረውናል።

ያም ሆነ ይህ፡- እነዚህ አጎት አብያተ ክርስቲያናት በተናጠል ምንም እንደማይወስኑ መረዳት እንችል ዘንድ አባቶቻችን አንድም እያሉ ያስተማሩባቸውን ቢያንስ 4 ምንባት ለምሳሌ ያህል ከዚህ በታች አቀርባለሁ።

ገጸ ንባባት

የሐዲሳቱ የሊቃውንቱ መጻህፍት መተርጉማን አበው እንዳስተማሩን አሁን አብያተ ክርስቲያናት ተበታትነው በሚኖሩባቸው አገሮች ተወስነው ሳይገናኙ ተለያይተውና ተቆራርጠው በያሉበት ተውጠው እንዲጠፉ በየዘመኑ የተነሱባቸው ኃይላት የሮማ ካቶሊክን ጨምሮ ብዙ ናቸው።

በየቋንቋቸው በሚያቀርቡት ቅዳሴ ከክርስቶስ ጋራ እና ከእርስ በርሳቸው ጋራ አንድ የምታደርጋቸውን ጽርስፎራ ይዘው “እስመ አንተ ትቤ ኢይክልዋ አናቅጸ ሲኦል አማስኖታ ወአንቀልቅሎታ” (ቅ ፲፩ 100 ቁ 73) እያሉ የሚማጸኑት አምላክ ካንድነታቸው ሳይናወጹ እንዲቆዩ አድርጓቸዋል።

ጌታችን “እኔ የወይን ግንድ ነኝ እናንተ ቅርንጫፎች ናችሁ። ተካዩ አባቴ ነው” (15፡ 1—5) እንዳለው አጎት አብያተ ክርስቲያናት በሱ ላይ ያሉ የወይን ሀረጎች ስለሆኑ በያሉበት ሊያጠፋቸው ከሚታገላቸው ምድራውያን ኃይላት ጋራ ለብዙ ዘመን እየታገሉ እስኪመለስ በሀዋርያዊት ትውፊታቸው አንድነታቸውን ጠብቀው ኖረዋል። ይኖራሉ።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ “ውስተ እንታክቲ ተተክለት ሐረገ ወይን ወበኅቤነስ ኮነ አስካለ ጽድቅ እንታክቲ አስረጸት አስካለ ውስተ ምክያድ ወአህዛብ ስትዩ ስቴ ምስጢር” (ሃይ 66፡22) ሲል በተናገረው፤ “በይሁዲ በሂንዱ በቡድሃ በሌላም እምነትና ባህል መካከል የተተከለች የእውነት ፍሬ የምታፈራ ሀረግ የምንረከባት ያንድነት ጽዋችን “ እያሉ አባቶቻችን አስተምረውናል።

ዮሐንስ የሀንስ አፈወርቅ በሌላ ምእራፍ ይህንኑ ሀሳብ ደገመው።

”ወቦቱ አስተጋብአነ እምዝርወት ውስተ እንተ ተዐቢ ሃይማኖት ወረሰዩ ሎቱ ህዝበ ጉቡአ ወአቅረበነ ኅቤሁ ለስባሄ “ (ቅዳሴ ፲308 ቁጥ 19) አለ። ይህም ማለት፡-በመልክአ

ምድር በባህል በቋንቋና በመሳሰሉት ነገሮች ስንራራቅ በተላቋ ተዋህዶ ሃይማኖት ሰብስቦ ባንዲት እምነትና ስርአተ አምልኮ እንድናመሰግነው ሰበሰቦ አንድ አደረገን።

የአንጾኪው ፊላታወስ፤ የእስክንድራያው አትናቴዎስና አንስጣስዮስ በመልክአ ምድር ተራርቀው ሲኖሩ፤ የሚለያይደላቸው በመካከላቸው እንዳይገባ **“ንግድፍ ወናርህቅ እማእከሌ ኩሎ ዘይክህድ ሃይማኖተ ኦርቶዶክሳዊተ ”** (ሃ ም 105:16) ብለው ተመካከሩ። ይህም ማለት፡- በመካከላችን ገብቶ ከኦርቶዶክሳዊት እምነታችን እንድንርቅና እርስ በርሳችንም እንድንራራቅ ከሚያደርግ ነገር ፈጽመን እንራቅ” ተባባሉ ።

ያዕቆብ ዘሥሩግ በመልክአ ምድር ተራርቀው ስላሉት አሁን አብያተ ክርስቲያናት አንድነት **“በከመ አስተጋባእካ ለዛቲ ህብስት እንዘ ዝሩት ይእቲ ማእከለ አድባር ወአውግር ወውስተ ገዳም ወቆላት ወተጋቢኦ ኮነት አሐተ ጵርስፎራ”(ቅ. ገጽ 350. ቁ 68)** ሲል ተናገረ። ማለትም፡- “ ይህች ጵርስፎራ በሸንተረር በፈረፈረ ተዘርተው ከበቀሉ ካደጉ ቅንጣቶች የተገኙ የብዙ ስንዴዎች ስብስብ እንደሆነች፤ እያንዳንዷ እህት ቤተ ክርስቲያንም በያለንበት በቋንቋ በባህልና በመልክአ ምድር ብንለያይም ባንዲት እምነት ባንዲት ጥምቀት ባንዲት ቁርባን አንድ አደረከን።

በአምስቱ አንት አብያተ ክርስቲያናት ያሉት በያሉበት በየቋንቋቸው በየእለቱ ለቁርባን በሚሰበሰቡበት **“ንሁር በፍናዊሆሙ ወንትሉ በአስሮሙ ንትመሰል ኪያሆሙ ባርክ አባግአ መርዔትክ ወአብዝሀለዛቲ አጸደ ወይን እንተ ተከልካ በየማንክ ቅድስት “ቅዳሴ ስር ገጽ 58: 146—147) እያሉ ይጸልያሉ።** ይህም ማለት፡- አሐት (አንዲት) ቤተ ክርስቲያን በሚባሉት በአምስቱ አብያተ ክርስቲያናት አንዲትን የተዋህዶ ኦርቶዶክስ እምነትና ጥምቀት እያስተማሩ ወደ ክርስቶስ የሄዱባትን ሀዋርያዊት ትውፊት እንድንጠብቅ እርዳን።

ከዚህ ቀጥሎ አሁን አብያተ ክርስቲያናት የሚለካኩባቸውን መጻህፍት መሰረት በማድረግ ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ከደረሷቸው ብዙ ቅኔዎች ለምሳሌ ያህል አምስቱን ብቻ ለማቅረብ፤ መላክ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ ዝክረ ሊቃውንት በሚል ርእስ ወደ አሳተሙት መጽሀፍ እሻገራለሁ።

ሊቃውንት አባቶቻችን የደረሷቸው ቅኔዎች

ታትመው የቀረቡትን ያንድምታ መጻህፍት ለብቻ በማንበብ ወይም ባጫጭር ኮርሶች የኦርቶዶክስ ተዋህዶ ሊቃውንት አተረጓጎም መረዳት አይቻልም። የስነ መለኮት ንጽጽር (comparative theology) ትምህርት በጥልቀት በሚሰጥባቸው ከፍተኛ ሴሚናሮች መማርን ይጠይቃል። ወይም ቅኔያቸውን ከዘርቅ አላቀው ወደ ስነ ፍጥረትና ወደነገረ መለኮት ካደረሱ መምህራን ጉባዔ መሳተፍ፤ ወይም ከተሳተፉ ሰዎች ጋራ ጊዜ ማጥፋት ይጠይቃል። ስለዚህ ነው “ቅኔ ያላሸው ቄስ፡ ሙቀጫ ያልፈተገው ገብስ” አንድ ናቸው

የሚባለው። በዚህ ዘመን ቤተ ክርስቲያናችንን የገጠማት ችግር ይህ ይመስለኛል። ከዚህ ቀጥሎ አባቶቻችን የደረሷቸውን ቅኔዎች አቀርባለሁ።

መላከ ጸሀይ ተገኘ፡- የተባሉ የደብረ ማርቆስ ሊቅ

“ቃለ አብ ስብአ እምአመ ኮነ፤ ቅድምና ሥጋሁ ተከስተ መልአልተ ዘታቦር ደብር፤ በሚል የጀመሩትን፡-

”እስመ ዳግሚት ግብጽ ሰማየ ብሄር

በሀጺኖታ አሚነ እመ ብዙሀን አህጉር።

እስመ ዳግሚት ግብጽ ሰማየ ብሔር ” በሚል ደመደሙት። (ዝክረ ሊቃውንት ገጽ 401)

እኒህ ሊቅ ቅኔያቸውን የመሰረቱት የአንጾኪያው ዮሐንስ “መሀረነ ዐምድ ጽኑዕ ወማህቶት ብሩህ ወመምህር ዐቢይ ኦርቶዶክሳዊ አትናቴወስ ዝኩ ዘነበረ ላዕለ መንበረ ማርቆስ ወንጌላዊ ዘትምህርታቲሁ እምስትናፋስ መንፈስቅዱስ ” (ሃ ም 114:17) ብሎ በተናገረው ላይ ።

አቶ አርአያ ወረታና የተሻ ወርቅ የሚባሉት ሊቃውንት ስለ አሁኑ አብያተ ክርስቲያናት ሲወያዩ አቶ ወረታ አርአያ ለአቶ የተሻ ወርቅ የገለጹበት

“ዓለመ ፍቅረ ቢጽ እኑዝ ውስተ እደዊሃ” በሚል የጀመሩትን የፈጸሙት

.....

“እንዝ ይታራድኡ ተፋቅሮ እብነ ርእሰ ኤርሞን ወሳኔር፤

ለህንጻ ማኅፌድ ማርቆስ ሃይማኖትከ ጠፈር።

ትርጓሜ ወተዋህዶ መሰረታቲሃ ውስተ ደብር” በሚል ነው። (ዝ ገጽ 431) የመሰረቱትም “ይታልው በበይናቲሆሙ በበአሐዱ ተሰናዕው ከመ ውእቱ ወልደ እግዚአብሄር” ብሎ አትናቴወስ በተናገረው ላይ ነው። ሃ ም 24:ቁ 7

የዲማ ው አለቃ ውድነህ እሸቴ የሚባሉ ሊቅ

“ነሰተ ልዮን በሚል የጀመሩትን ቅኔ የደመደሙት

ሰብአ ሮሜስ አራሪነ በጽዋእ ክህደት ሰክሩ

ጣእመ ስቴ ወይን ሃይማኖትነ እስከነ ወለጡ ወእምረሩ፤ በሚል ነው። ዝ ገጽ 367

እኒህ ሊቅ ቅኔያቸውን የመሰረቱት የእስክድራያው ዮሐንስ ለአንጾኪያው ኪርያኮስ በላከው መልእክት “ወይትጋደሉ ከመ ይፍልጡ ተዋህዶተ ህላዌያት ወግብራት በአምጣነ ክህደት ወጽርፈት በጦማረ ልዮን ዐላዌ ሕግ (ሃይ 90:29) ተብሎ በጻፈው ነው።

አለቃ ገብረ ክርስቶስ:-የተባሉት የአንኮበሩ ሊቅም

አለቃ ኪዳነ ወልድ የተባሉ ሊቅ በቦሩ ሜዳ በኮቶሊኮች የተዘራውን ተንኮል ሳይወላውሉ ጠንከረው በመታገላቸው፤

ጽንዕት ደብረ ሚካኤል፤ ቦአ ጠቢ ብ ኪዳነ ወልድ አብ ኢያሱ፤

በሚል ጀምረው:-

“ካልአንሂ አእዱገ ሮም ውስተ ብሔረ ግብጽ ዘጌሡ

በኪዳነ ወልድ ይትከልኡ አድባረ ምድረ ግብጽ ኢያፍልሱ፤

ወአመተቀጸለ ሕገ አክሊለ ሰላማ በርእሱ፤

እምተፈጥሮ አዕዱግ ዘሮምያ አልህምተ ግብጽ ይኔይሱ” (ገጽ 542) በሚል ደመደሙት። ዘሱኑትዩ የተባለው ሊቅ “ወኩሉ ዘይሄሊ በዝንቱ ህሊና ወተሰነአወ ምስለ ዝንቱ ጉባዔ ርኩስ ወአላዌ ህግ ወተዐዳዌ ቃለ ትምህርተ አበው ርቱዐነ ሃይማኖት ” (ሃ አ ም 109:27) ሲል በተናገረው ላይ መስርተው ነው።

መላክ ኃይል ተድላ:- የሚባሉትም

“ከንቶ ነገረ እመ ተናገሩ፤ ሰብአ ሮምያ አጽራረ ኢየክውን ለቅያሜ፤ በሚል የጀመሩትን መወድስ:-

ርኢናሁ ለበትር እንዘ ይጌስጸ ለሮሜ

ቅሩጸ በንባብ ወጽሩበ በትርጓሜ” ብለው ደመደሙት። (ገጽ 256) ቅኔውን የመሰረቱት ሳዊሮስ የተባለው ሊቅ ”ወናሁ ረኩበኩ ኦ እኅው ፍቁር ዘንተ በትረ ጽሩበ ወቅሩጸ በመጻህፍቲክ ወወሀበክ ኪያሁ እሙነ በአምጣነ ክህነት ወአልቦ ዘይረክብ ክብረ “ (ሃይ አበው 87:7) ብሎ በተናገረው ቃል ላይ ነው።

ሁለት አዛውንት አባቶች ዶክተር አክሊሉ ሀብቴና ደጃዝማች ወልደ ሰማያት በልጅነታቸው የገጠማቸው በዚህ አጋጣሚ ሳይጠቀስ መታለፍ የሌለበት ታሪካዊ ቅርሳችን ነውና ከዚህ በታች አቀርባለሁ።

ዶክተር አክሊሉ ሀብቴ የሰጡት ምስክርነት

ዶክተር አክሊሉ ሀብቴ የሰጡትን ታሪካዊ ምስክርነት ግልጽ ለማድረግ፤ የምስክርነት ቃላቸውን እንዲሰጡ ያደረገቻቸውን አጋጣሚ ባጭሩ መጥቀስ ይኖርብኛል ብየ እገምታለሁ። የጥንተ አብሶ ጉዳይ በከንሳስ ኪዳነ ምህረት ቤተ ክርስቲያን በተከሰተ ጊዜ፤ በሊቀ ሊቃውንት ወርቅነህ ሊቀመንበርነት ይመራ ለነበረው ማህበረ ለካ ህናት ጉባዔ ቀርቦ እንዲጠና አቡነ ይስሀቅ ጠየቁ።

ከህዳር 10 እስከ 16 ቀን 1997 በዋሽንግተን ርእሰ አድባራት ጉባዔው በተካሄደበት ጊዜ በአቡነ ይስሀቅና በሊቀ ሊቃውንት ወርቅነህ ጥያቄ ዶክተር አክሊሉ የአቡነ ጳውሎስን መጽሐፍ ወደ አማረኛ ተርጉመው እንዲያቀርቡ ተደረገ። አቡነ ጳውሎስ የጻፉትም ከአንት አብያተ ክርስቲያናት የኛ ሊቃውንት አበው ከሚያምኑበትና ከሚያስተምሩት ያልተለየ ትክክለኛ አርቶዶክስ ሆኖ ተገኘ።

የከንሳስ ኪዳነ ምህረት ሰዎች እምነትና አቋም ከአርቶዶክሱ እምነትና ትምህርት ጨርሶ የለቀቀ በሂንዱ reincarnation እምነትና በሮማ ካቶሊክ Immaculat conception እምነት መካከል በመዋዠቅ ላይ እንዳለ ተረጋገጠ። ዶክተር አክሊሉም ከዚህ የሚቀጥለውን ተናገሩ።

“እኔና ደጃዝማች ወልደ ሰማእት በተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ስንማር፤ አስተማሪዎቻችን ከአውሮፓ የመጡ የሮማ ካቶሊክ መነኩሴዎች ነበሩ። አሁን አቡነ ጳውሎስ የሚያተራምሱበትን ትምህርት በትንሽ መጽሀፍ ቅጽ አባዝተው አደሉን። መጽሀፉን ወደ ቤታችን ይዘነው ሄደንና ወላጆቻችን አዩት። ወላጆቻችንም “ያባቶቻችን ደም ሳይደርቅ ካቶሊኮች በጦርነት ያቃታቸውን ያስኳላ ትምህርት እናስተምራለን ብለው ገብተው በተዘዋዋሪ መንገድ የላጆቻችንን አዕምሮ ሊይዙት ነውና ላጆቻችንን ወደዚህ ትምህርት ቤት አንልክም” ብለው አመጹ። ቀዳማዊ ኃይለ ስላሴ በትምህርት ግቢ ተገኝተው፤ “እንዲያስተምሩልን ያመጣናቸው ያስኳላውን ትምህርት እንጅ የነሱን ሃይማኖት አይደለም። ሃይማኖታቸውን ማስራጨታቸውን እንዲያቆሙ እናደርጋለን። ልጆቼ ወደ ትምህርት ገበታቸው ተመልሰው ያስኳላውን ትምህርት ይቀጥሉ። መምህራኑን ብናባርራቸው አስተማሪ ስለማናገኝ የምንጎዳው እኛ ነን” በማለት ወላጆቻችንንም ተማሪዎችንም አረጋግተው ወደ ትምህርት ገበታችን ተመለስን ካሉ በኋላ፤ ንግግራቸው በመቀጠል፡- በብስጭትና በሀዘን “በአቶ መለሰና በአባ ጳውሎስ ላይ የኢትዮጵያ አምላክ ይፍረድባቸው። መለሰ ቤተ መንግስቱን ከተቆጣጠረ በኋላ ለአሮሞች የላቲንን ፊደል በማቀበል በጥላቻ መርዞ የመገንጠልን መንፈስ ዘራባቸው። አባ ጳውሎስ ደግሞ ለዲግሪያቸው ባቀረቡት መጻፍ የአርቶዶክሱን እምነትና ትምህርት ከመሰከሩ በኋላ፤ ቤተ ክርስቲያናችንን ከአርቶዶክስ ገንጥለው ወደ ሮማ ካቶሊክ እምነት ከተቷት ! የኢትዮጵያ አምላክ በሁለቱም ይፍረድባቸው ! ብለው፡- ያቡነ ጳውሎስን ፎቶ በእጃቸው ከያዙት መጽሀፍ ገንጥለው ቀዳደው ጣሉት። ዶክተር አክሊሉና ደጃዝማች ወልደ

ሰማእትም በህይወታቸው ከገጠሟቸው ብዙ ነገሮች ለትውልዱ ሊመሰክሩት የሚገባ የሽምግልና ተልእኮና ስነ ተግባር ነውና ሊሚሰክሩት ይችላሉ። ከዚህ ቀጥሎ ”የግብጽ ካህናት ሲጋራ በማጤሳቸው ከአባቶች አስተምህሮ ጋራ ያላቸው መጣጣም ይመርመር“ ወደሚለው አንቀጽ እሄዳለሁ።

3ኛ “የካህናቱ ሥነ ምግባር (ሲጋራ ማጤስ)፣ የመሳሰሉት ኻያ ያህል ልዩነቶች በውይይቱ ወቅት እንደተነሡና ከቀደሙት ታላላቅ አባቶች አስተምህሮ ጋራ ያላቸው መጣጣም ጥያቄ ማሥነሳቱን አመልክተዋል” ቤተክርስቲያናችን ሲጋራ ማጤስን አትደግፍም። ግብጾች ቢያጤሱ ከሃይማኖት አንድነታቸው የሚለያቸው አይደለም። ሲጋራ ብቻ አይደለም። ግብጾች እኛ የማንመገባቸውን ይመገባሉ። ቤተ ክርስቲያናችን የራሷ ሰዎች አሳማ እንዲበሉ አታደፋፍርም። ግብጾች ስለተመገቡት ልንነቅፏቸው ተገቢ አይደለም። የቀደሙ አባቶቻችን እንድንነቅፋቸው የነገሩን ከተዋህዶ እምነት ስርአተ ክህነትና ገዳም ተለይተው ሲገኙ ብቻ ነው። አባቶቻችን በምግባቸው በቋንቋቸው አልነቀፏቸውም። እኛንም እንድንነቅፋቸው አላስተማሩንም።

ይልቁንም በስላሴ፤ በክርስቶስ፤ በእመቤታችን፤ በጻድቃን በሰማእታትና በመላእክት ያለንን አንድ የሆነበት እምነትና ትምህርት ከሚያናጋ በቀር በባህላን እንዳንነቃቀፍ የቅዱስ ጳውሎስን ትውፊት አብራርተው አባቶቻችን አስተምረውናል።

ቅዱስ ጳውሎስ **“ላንተ ያለህ እምነት በእግዚአብሔር ፊት ለራስህ ይሁንልህ” (ሮሜ 14: 22)** ። ባለው መሰረት፡ ብብሉያቱ ያልተፈቀዱትን የእንስሳት ሥጋ አለመመገብ ለኛ ተስማምቶናል። ለሚመገቡት ግን ከተስማማቸው ይሁንላቸው ከማለት አልፈን፤ ባህላቸው የሚፈቅድላቸው ሰዎች ሲመገቡ ብናያቸው መንቀፍ ስህተት ነው።

ቅዱስ ጳውሎስ **“ርኩስ እንደሆነ ለሚቆጥር ለርሱ ርኩስ ነው” (ሮሜ 14: 14)** ። እንዳለውም፡- ሲጋራ ማጤስም ሆነ አሳማ መብላት፤ ርኩስ እንደሆነ ለምናስበው ለኛ ለተዋህዶ እምነት ተከታዮች አይስማማንም፤ የራስህ ወገንም ስልጣኔ መስሎት ተስቦ በመግባት እራሱን እንዳይጎዳ የመምከር ሀላፊነትና ግዴታ አለብን። ከራስህ ባህል ውጭ የሆነ ሰው ሲጋራ ሲያጤስና አሳማ ሲመገብ ብታየው መንቀፍ አጸያፊ ነው።

ይልቁንም ቅዱስ ጳውሎስ **“ላም የሚቆምበትን እርስበርስ የምንተናነጽበት እንከተል። በመብል ምክንያት የእግዚ ስራ አታፍርስ” (ሮሜ 14:19 20)** ባለው መሰረት አካት አብያተ ክርስቲያናት እርስ በርስ የሚመዘዙበት የሚተናነጹበትና የሚጠባበቁበት በስላሴ በክርስቶስ በእመቤታችን በጻድቃን በሰማእታት በመላእክት በስርአተ ክህነት በስርአተ ገዳም ብቻ ነው።

በኢትዮጵያ ምድር ሲታሰብ የሚዘገነውን አህያ ለማረድ ቁራ ሲዘጋጅ፤ ህዝቡ የተቃውሞ ድምጹን ሲያሰማ ትንፋሽ ያላሰማው ሲኖዶስ ሲጋራ አጤሰዋልን ይመርመሩ እያለ

ከአድማስ ባሻገር ያሉትን ግብጾች መከሰስ **"ክርስቶስ የሞተለትን በመብልህ አታጥፋው"** (**ሮሜ 14:15**) ከሚለው ክርስትና ውጭ ነው።

በእምነት የሚመስሉን ግብጾችን ህንዶችና አርመኖች በመንፈሳውያን ነገሮች እንጅ በምግባቸው በልብሳቸው በቋንቋ በመዝሙራቸው ስለማይመስሉን፤ ያንተን ከነሱ ባታገኘው በአርቶዶክሳዊት እምነታቸው ላይ ጥያቄ ማንሳት ክርስትናና አለመረዳት ነው። ግብጻውን ሲጋራ አጠሰዋልን ይመርመሩ የሚሉ ሰዎች ቤተ ክርስቲያናችንን ያውቋታል ብሎ ለመናገር የሚያሳፍር ነው።

ግብጾች ሲጋራ አጤሱ እያሉ የሚከሰት የሚነጋገሩበት ቁም ነገር በኢትዮጵያ ምድር ጠፍቶ እንደ ትልቅ አስቸኳይና መታለፍ የሌለበት አድርገው ይህን ማንሳታቸውስ ተመልካቹን እንዲጠይቅ አያደርገውም ? ይህን በማንሳታቸው በነሱ በራሳቸው ላይ ያስከተለባቸው እንመልከተው።

የሰውን ህሊና ለሱስ ተገዥ የሚያደርጉ እንደ ሲጋራ፤ እጸፋርስ ጫት የመሳሰሉ እጸዋት መጠቀም እንደሌለብን **"ወበቁላትኒ ቀታልያን እለ ያማስንዎ ለልብ። ወለኩሉ ዘሥጋ በበሊኦቱ"** (ፍ. ነ. አ. 23፡ 51—53) በሚለው ምንባብ ላይ በተመሰረተው ሀተታቸው አባቶቻችን የሚከተለውን አስተምረውን ነበር። ህዝባችን እነዚህ ከመሳሰሉ ጎጆ ልምዶች ጉብዩ በአካል በመንፈስ እንዳይጎዳ እንድናስተምር ታዝዘናል። ድሮ በህዝብ ክርስቲያኑ ሲሰማ ይዘገንን የነበረ ጫትና ድራግ ከትግራይ ምድር በቀር በመላ ኢትዮጵያ ባህል ሆኗል ይባላል። በዘመናችን ያለው ሲኖዶስ ርቆና አድማስ ተሻግሮ ባህላቸው ያደረጉትን ግብጻውያንን ከመንቀፍ ይልቅ፤ በመሀል አገር የተወለደው ወጣት የሱስ ተገዥ እንዲሆን ካደረገው ከዚህ መንግስት ጋራ ተስማምተው ለምን ዝም አሉ ?

ጳጳስ ቆሞስ መነኩሴ ሰባኪ ነኝ በሚሉ ሰዎች ህዝባችን በውስጥም በውጭም እየታመሰ በያለበት ወቅት፤ የራሱን ትዳር አፍርሶ ለሰው ትዳር መፍረስ ምክንያት ሆነ እየተባለ ህዝቡ የሚከሰውን ሰው ቆሞስ አደረጉ የሚባሉት አባ ፋኑኤል የግብጽ ቤተ ክርስቲያን ሲኖዶስ አካል ናቸው ሊሉ ነው ? በኢትዮጵያ በኤሮፕ ባሜሪካ ያለው ህዝብ በዝሙት በዘረፋ በስርቆት በሀሰት አሰለፉን እያለ የሚከሰው የግብጾችን መነኮሳትና ጳጳሳት ነው ? ለሊቃውንቱ በችሎታቸው በረዥም አገልግሎታቸው ይሰጡ የነበሩትን የማእረግ ሰሞች ተላብሰው የኛን ህዝብ በማመስ ላይ ያሉት የግብጽ ካህናት ናቸው ? ይህን ሁሉ ጉድ አቅፎ የያዘ ሲኖዶስ የግብጽ ካህናት ስርአት ለቀቁ በማለቱ "አሳ ጎርጓሪ ዘንዶ አወጣ" እያልኩ ስለተረፈ መስዋዕት እናገራለሁ።

4ኛ "ግብጾች ተረፈ መሥዋዕቱን አውጥተው ለሕዝብ ያድሉታል" ይህ አባባላቸው ስለ ተረፈ መስዋዕት ምንም ግንዛቤ የሌላቸው አስመስሏቸዋል።

ተረፈ መስዋዕት ከግብጾች ይልቅ በኛ ቤተ ክርስቲያን በሰፊው ይሰራል። ተረፈ መስዋዕት የተባለበትም ምክንያት ለቁርባን ከሚሰየመው የተለየ ህብስት በመሆኑ ነው። ቤተ ክርስቲያናችን በበቂ ምክንያት የሰራችውን እየጠቀሱ ህዝብ ያላሰበውን ለማደናገሪያ ማቅረብ ጸያፍ ከማለው ቃል ውጭ የሚገልጸው ሌላ ቃል ያለ አይመስለኝም።

“ወኢተመጠዎ እምቁርባን ይሰደድ እምቤተ ክርስቲያን” የሚለው መጽሀፍ በእጃችን እንዳለ በግብጾችም አለ። ይህም የማይቆርብ ከቤተ ክርስቲያን ይውጣ ማለት ነው። በዚህ ክርስቲያናዊ ትውፊት በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ያስቀደሱ ሁሉ ይቆርባሉ። ስለሚቆርቡም በትርፍ የተሰራውን ለበረከት ይሳተፉታል። በኛ ግን ያስቀደሰ ሁሉ አይቆርብም። በዚህ ምክንያት የተረፈውን ሁሉም አይሳተፈውም።

ይህ ዛሬ ግብጾች የተከሰሱበት ተረፈ መስዋዕት፤ አቡነ ቴዎፍሎስ ከተገደሉባቸው የህሰት ክሶች አንዱ ነበር። በዚያ ዘመን ግብጾች በቅድስት ማርያም ቤተ ክርስቲያን በየሳምንቱ ቅዳሜ ተፈቅዶላቸው ይቀድሱ ነበር። ከሳምንታት አንድ ቅዳሜ አቡነ ቴዎፍሎስ የግብጾችን ቅዳሴ ተሳተፉ። ግብጾች በስርአታቸው የቁርባኑ ተሳትፎ ካለቀ በኋላ ተረፈ መስዋዕቱን በአገልግሎት ቅድምና ባለው አረጋዊ አባት እጅ **“ዘትሁብ በረከተ ለአግብርቲክ ለእለ ይፈርሁ ስመክ ቅዱስ”** እያሉ ይሳተፉታል። ግብጾች በአቡነ ቴዎፍሎስ እጅ ተረፈ መስዋዕቱን ለመሳተፍ ፈልገው፤ እንዲያሳትፏቸው ጠየቋቸው። እኛ ህዝባችን ሁሉም ቆራቢ ባለመሆኑ ባናደርገውም መጽሐፈ ቅዳሴያችን (ቅ ሐ ገጽ 224 ቁጥ 167) ላይ ስላለ፤ አቡነ ቴዎፍሎስ አስቀድሰው ለቆረቡት ግብጻውያን አሳተፉ።

በጊዜአዊ ተሀድሶ ጉባዔ ስም በዶክተር ክነፈርግብ ዘለቀ ይመራው ለነበረው ስብስብ ተላላኪ የነበረ ሰው (በስም ቄስ) እንደ አጋጣሚ አይቷቸው ኖሮ፤ በአቡነ ቴዎፍሎስ ላይ የህሰት ክስ ይሰበስብ ለነበረው ለነደክተር ክነፈር ግብ ዘለቀ ጊዜአዊ ተሀድሶ ጉባዔ “አቡነ ቴዎፍሎስ ቁርባኑን ለህዝብ በማደል አረከሱት” ብሎ አቀበለ። አቡነ ቴዎፍሎስን ለመግደል ምክንያት ይፈልጉ የነበሩት እነ ዶክተር ክነፈርግብ ዘለቀ አቡነ ቴዎፍሎስን እንዲገደሉ ካደረገባቸው ወንጀሎች አንዱ ይህ ነበር። በደርግ ጊዜ አቡነ ቴዎፍሎስን ያስገደሉ ሰዎች ባለመቀጣታቸው፤ በአቡነ ቴዎፍሎስ ላይ የተፈጸመው በደል፤ አድማስ በመሻገር በደርግ ዘመን ከነበረው ደባ እጅግ ከፍቶና ሰፍቶ በራሷ በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ላይ መጣ እያልኩ “ኢትዮጵያውያን ከራሳቸው ሰው ጳጳሳት አይሹሙ ብለው ግብጻውያን በመጽሀፉ መክተታቸው ዘረኝነት ነውና ይታረም” ወደሚለው እሄዳለሁ።

5ኛ በፍትሐ ነገሥት ፍትሐ መንፈሳዊ በጣልቃ(ሥርዋጽ) ኢትዮጵያውያን ሊቃውንቶቻቸው ጳጳስ አይሹሙ” የሚለው በነቂያ ጉባኤ 42ኛ አንቀጽ ያልተወሰነ፤ የነጻነትን ክብር የሚቀንስ ዘረኛና ሐሰተኛ ቀኖና ነውና ይታረም።

“ኢትዮጵያውያን ሊቃውንቶቻቸው ጳጳስ አይሹሙ” የሚለው መታረሙ የሚደገፍ ቢሆንም፤ የቀደሙ አባቶቻችን ከጣሊያን ጋራ ሲተናነቁ ለነጻነት ሲታገሉ ለተዋህደው

እምነት ሲጠነቀቁ ህይወታቸውን የሰጡትን አቡነ ባስልዮስን የመጀመሪያው ፓትርያርክ አርገው በሰየሙ ጊዜ በግብር ሸረውታል።

መላክ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ በ1938 ዓ/ ም በደረሱት ቅኔ

“እስራኤል እምግብጽ አመ ይወጽዑ ብለው ጀመሩትን መወድስ

.....

አመስ አውጻእከነ ገብረ ጊዮርጊስ አቡነ እምቅንየተ ግብጽ ከማሆሙ

.....

ሐልዮ ሚጠት መንገል ግብጽ አምጣነ አልቦ ኅቤሆሙ” ዝ ፲ 243 ብለው በመደምደም ነግረውናል በታሪክም መዝግበውልናል።

በዚህ ዘመን እንደተደረገ ለማስመሰል “የነጻነትን ክብር የሚቀንስ ዘረኛና ሐሰተኛ ቀኖና ነው” እያሉ የግብጽን ቤተ ክርስቲያን መዝለፍ፤ አሁን በዘመናችን በአገራችን በህዝባችን ላይ የሚደረገውን “የነጻነትን ክብር ቅነሳ፤ ዘረኛና ሐሰተኛ ቀኖና” ለመሸፈን ሆን ተብሎ የተደረገ አስመስሎታል።

ታርሞ የማያልቅ ግፍና ደባ የማይደረገብት ዘመን ቢሆን፤ የኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያንና አማራውን ሰበርኩት የሚል መንግስት ያልነበረበት ዘመን ቢሆን ሀሳቡ ተቀባይነት ይኖረው ነበር። ቤተ ክርስቲያንና አማራውን እየሰበረ ነገድን ከነገድ ጋራ የሚያጋጭ የሚያጋድል እና የሚገድል መንግስት፤ አትስበረኝ አትግደለኝ አትዝረፈኝ ማለት መታረም ያለበት ስርአት አልበኝነት ነው እያለ ህዝቡን የሚያሰቃይ መንግስት ባለበት ዘመን፤ አባቶቻችን ያስወግዱትን የግብጾችን ስህተት እያነሱ፤ አሁን ባለንበት ዘመን የግብጾች ክርስቲያኖች የኛን ክብር እንዳዋረዱና በዘረኝነት እንደከፋፈሉን አርጎ ይታረሙ ማለት ከትልቅ ትዝብት ላይ መውደቅ ነው። ስህተትን ለማረም ወይም ይታረም ለማለት ብቃት ያለው ድርጅት ወይም ግለ ሰብ የለም። ካለ ደግሞ ያ ሰው ወይም ድርጅት ቅዱስ ነው። ለዚህ ቅድስና ምሳሌ ሆኖ መገኘት የሚገባው ቅዱስ የሚለውን ቅጽል የተሸከመ ሲኖዶስ ነው። ከነአባ ፋኑኤል ቢጤዎች ከምች ትዳር ያፈረሰና የሰው ትዳር የሚፈርስ ቆሞስ ከመፈልፈል በቀር ምን አይነት እርማት ይመነጫል?

ስሞኑን Margret J. Wheatley የሚባሉ { Leadership and the new science } በሚል ርእስ ያሳተሙትን መጽሀፍ አነብ ነበር ። በ ገጽ 7 ላይ “As Einstein is often quoted as saying: No problem can be solved from the same consciousness that created it.” ብለው የጠቀሱት ስለዘመናችን ሲኖዶስ የሚናገሩ መሰለኝ። “ችግር በሚፈጥር ጭንቅላት ችግር አይፈታም” ሲል አንስታይን ተነገራት ብለው የጠቀሷት አረፍተ ነገር እንደ ክብሪት በጭንቅላቴ ተጫረች። “ክፉ ሰው የክፉት ምንጭ ከሆነው ልቡ ክፋትን

ያመነጫል”(ማቴ 12:35) ብሎ ጌታችን ቀድሞ የተናገረውን አንስታይን ሲያረጋግጠው፤ ለምን በዚህ ዘመን ተፈጠርኩ ከማለት ሌላ ምን ይባላል ?

በቤተ ክርስቲያናችን በቅርቡ በዘመናቸው የተከሰተውን ልጥቀሰው። ከአቡነ ጳውሎስ እረፍት በኋላ፤ “እርቁ ሳይፈጸም ፓትርያርክ አይመረጥ ይመረጥ” የሚል ክርክር በተነሳ ጊዜ፤ በዘመናችን አሉ ከሚባሉት መምህሮቻችን አንዱ በጀርመን የሚኖሩት ሊቀ ካህናት ዶክተር መራዊ ተበጄ “የተጀመረው እርቅ ሳይቋጭ ምርጫው መጀመር አይገባም” አሉ።

ያዲስ አበባውን ሲኖዶስ እንመራለን ከሚሉት አንዱ፤ የምሁሩን ቀኖናዊ ተግሳጽና ምክር ተቀበልው ስህተቱን ለማስተካከል እንደ መሞከር፤ “ከአምስት ወደ ስድስት እንሻገራለን እንጅ ከአምስት ወደ አራት አንመለስም” ሲሉ ነገር ዘርቅ አስተጋቡ።

ሊቀ ካህናት መርዓዊ፤ ጎርጎርዮስ የተባለው ሊቅ በዘመኑ ከእውነት እያፈነገጡ ቤተ ክርስቲያንን ይበጠብጡ ለነበሩ አብያጽ ሀሳውያን “ወሶበሂ ንኤብስ ኢናጽንእ ልበነ አላ ንትመየጥ ፍጡነ ለንስህ” (ሃ አ ም 37:2) ብሎ የተናገረውን በመንተራስ፤ ቀኖናዊና ነገረ መለኮቱን እየተማሩ ያደጉት በመሆናቸው “ስህተትን የማስተካከል እንጅ የቁጥር ቀኖና የለንም” ሲሉ ያስተላለፉት ተግሳጽ ሲኖዶሱ የሚጥስ አለመሰለንም ነበር።

እኔም በዚያ ወቅት “ከአምስት ወደ ስድስት እንሻገራለን እንጅ ከአምስት ወደ አራት አንመለስም” የሚለውን ነገር ዝርቅ ነቅፌ፤ የዶክተር መራዊን ቀኖናዊ ሀሳብ ደግፌ በዚህ ግርግር ፓትርያርክ መሰየም ቤተ ክርስቲያናችን አትቀበለውም። እንዲያውም “ምቱር” ትለዋለች ብየ የቤተ ክርስቲያናችንን ቀኖና ማቅረቤን አስታውሳለሁ። የቤተ ክርስቲያኒቱ ልጆች ጥረት ተቀባይነት ሳያገኝ፤ “ከምርጫው በፊት እርቁ ይፈጸም የሚሉ ይገደሉ” የሚሉት የነአቶ ስብሀት ነጋ ሀሳብ ተቀባይነት ኖሮት ምርጫው ተፈጸመ።

ታዲያ ዘርቀኛና አዳዲስ ተክሎችን ያቀፈ፤ የሚሰራው በዘረኝነትና በጉቦ፤ የጽጽስናውን ሹመት የሚያድለውም በመንፈሳዊ ብቃት ሳይሆን በኮታ ነው እየተባለ በመከሰስ ላይ ያለው ያዲስ አበባው ሲኖዶስ፤ አገር የሚያጠፋ የባሰ አርም በቤተ ክርስቲያናችን ሊከመር ካልሆነ በቀር ምን ብቃት ኖሮት ነው መጽሐፍ የሚያርመው? ዛሬ ይህ መንግስት በሰበከው ዘረኝነት በአገራችን በደብራችን መኖር አቃተን መሔጃ አጣን እያለ ህዝባችን በሚላቀስበት ጊዜ፤ እኛ ከመፈጠራችን በፊት የነበረውን እየጠቀሱ “ግብጻውያን ዘረኞች ናቸውና ይታረሙ ማለት” አሳ ለማውጣት ሲጎረጉር፤ ዘንዶ የጎተተውን ሰው መምሰል አይሆንምን? ከዚህ በላይ በገለጽኳቸው አንቀጾች ከህንድ ከአርመንና ከሶርያ ተለይቶ በተናጠል በመሄድ ላይ ያለውና ወደ ሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን በማዘንበል ላይ ያለው በዚህ ዘመን ያለው ሲኖዶስ እንደሆነ በመጠኑ ያሳየሁ ይመስለኛል።

በተረፈ:- ሀራ ዘተዋህዶ ባቀረበው ዜና ግራ ተጋብታችሁ “አንተ ምንትላለህ ? ብላችሁ የጠቃችሁኝ ክርስቲያኖች ወገኖቼ ! ከናንተ ጥያቄ ሲመጣ አልሰማሁም አላየሁም ብየ ማለፍ ከህደት መስሎ ስለታየኝ፤ ከሞላ ጎደል አቅማ በፈቀደልኝ መጠን የጠየቃችሁኝን

ለመመለስ “አሳ ጎርጓሪ ዘንዶ አወጣ“ በሚል ርእስ ያዘጋጀችን ጦማር በታላቅ ትህትና አቀረብኩላችሁ።

የጻድቃንና የሰማእታት አምላክ የጽድቁን መንገድ ያሳየን !